

De VS, de petrodollar en Libië

De relatie tussen Amerika en Libië is al decennialang complex en controversieel, sterk beïnvloed door olie, geopolitieke belangen en de charismatische maar dictatoriale leider Muammar Kadaffi. Het verhaal begint in de jaren 70, toen Kadaffi, na een militaire coup in 1969, aan de macht kwam en zich positioneerde als een anti-imperialistische en pan-Arabische leider. Zijn visie en beleid leidden tot een gespannen relatie met de Verenigde Staten, een relatie die verder werd bemoeilijkt door olie en de rol van de Amerikaanse dollar in de wereldwijde economie.

In de jaren 70 en 80 stond Libië bekend om zijn enorme oliereserves. Onder Kadaffi's leiding nationaliseerde Libië zijn olie-industrie, wat leidde tot conflicten met westerse oliemaatschappijen en regeringen. Olie was een cruciale bron van inkomsten voor Libië, en de controle over deze hulpbron gaf Kadaffi aanzienlijke invloed op het wereldtoneel. Zijn beleid was erop gericht om de olie-inkomsten te gebruiken om zijn visie op een verenigd en onafhankelijk Afrika te realiseren, weg van westerse inmenging.

Kadaffi's relatie met de Verenigde Staten verslechterde verder toen hij westerse militaire bases sloot en steun verleende aan verschillende anti-westerse bewegingen en terreurgroepen. In 1986 leidde dit tot Amerikaanse luchtaanvallen op Libië, waarbij Kadaffi ternauwernood aan de dood ontsnapte. De spanningen bleven hoog, en Libië werd onderworpen aan strenge economische sancties, vooral na de Lockerbie-aanslag in 1988, waarvan Libische agenten werden beschuldigd.

Een belangrijk en vaak genegeerd aspect van de Amerikaans-Libische relatie is de rol van de dollar. Kadaffi pleitte voor de oprichting van een onafhankelijke Afrikaanse munt, de goud-dinar, om de afhankelijkheid van de dollar te verminderen. Dit idee was bedoeld om de economische soevereiniteit van Afrikaanse landen te versterken en hun blootstelling aan westerse economische controle te verminderen. Hoewel dit plan nooit volledig werd gerealiseerd, veroorzaakte het aanzienlijke onrust in de westerse financiële wereld, waar de dominantie van de dollar als reservevaluta als essentieel wordt beschouwd.

In de jaren 2000 leek er een kortstondige verbetering in de betrekkingen te komen toen Libië bereid leek zijn massavernietigingswapens-programma te ontmantelen en een aantal economische hervormingen door te voeren. Dit leidde tot de opheffing van enkele sancties en een hernieuwde oliehandel. Echter, de Arabische Lente van 2011 en de daaropvolgende opstand tegen Kadaffi veranderden alles. De NAVO-interventie, gesteund door de VS, leidde tot de val en uiteindelijke dood van Kadaffi.

Na Kadaffi's dood is Libië vervallen in chaos, met verschillende milities en politieke facties die strijden om controle. De olieproductie en export zijn herhaaldelijk onderbroken, wat niet alleen Libië's economie heeft geschaad, maar ook de mondiale oliemarkt heeft beïnvloed. Amerika's betrokkenheid in het huidige Libië is beperkt, maar de geopolitieke en economische belangen blijven significant, vooral gezien de aanhoudende instabiliteit in de regio.

Youri Hazeleger
joet@joet.nl